

IX. Évfolyam 1. szám - 2014. március

Derzsényi Attila

attila.derzsényi@hm.gov.hu

KATONAI BESZERZÉS I. A KÖZBESZERZÉS, (KÖZ)BESZERZÉS, BESZERZÉS RENDSZERE

Absztrakt

A katonai beszerzésről sokaknak első hallásra a haditechnikai eszközök beszerzése jut eszébe, míg mások úgy vélik, hogy ez a közbeszerzés egy sajátos területe. Az idegen nyelvű fordításokban is előszeretettel használják a katonai beszerzés kifejezést a védelmi beszerzésekkel vonatkozóan. A honvédség ellátásának biztosítása a beszerzéseken keresztül azonban ennél sokkal összetettebb, kiterjed a jogszabályi előírásokon kívül a speciális szabályozásokra, NATO, valamint Európai Unió előírásokra is.

Many of the military procurement in the military assets may sound comes to mind, while others believe that it is a particular area of public procurement. Foreign-language translations are often used by the military procurement for the defense procurement contracts. The supply of the army through the acquisition, however, is much more complex, in addition to the regulatory requirements covers the special regulations in the European Union, NATO, as well as specifications.

Kulcsszavak: *katonai beszerzés, védelmi beszerzés, közbeszerzés ~ military procurement, defense procurement contracts, public procurement*

¹ defense procurement, defense acquisition

BEVEZETÉS

A beszerzés fogalomrendszere nem egységes sem a hazai, sem a nemzetközi szakirodalomban. Nagyon sok szinonim kifejezés terjedt el, mint például a vásárlás, az ellátás, az anyaggazdálkodás. A beszerzés általános definíciója szerint:

Beszerzés alatt értünk minden olyan tevékenységet, amelynek az a célja, hogy egy adott szervezetet mindazokkal a javakkal ellásson, amelyekre a szervezetnek szüksége van működése fenntartásához, és amelyeket nem saját maga állít elő.”²

A beszerzés kifejezés a tudományos szakirodalmakban többnyire a civil logisztika, vállalati logisztika részeként kerül értelmezésre:

A beszerzés tehát jelenti egyrészt a felhasználandó (anyagok, félkész-, késztermékek, és ezekhez kapcsolódó információk) erőforrások megszerzésére irányuló tevékenységet, másrészt pedig azt a szervezetet, amely e feladat ellátásával foglalkozik.³

A hazai szakirodalmak nem foglalkoznak a katonai beszerzés definíciójával, valamint a honvédségi beszerzések értelmezése sem egységes. A beszerzéssel kapcsolatos oktatás a közbeszerzés joganyagára és az Európai Unió szabályozására korlátozódik. A katonai beszerzéssel összefüggő képzés kizárólag a honvédelmi tárca központi beszerző szervezeténél folyik, amely jelenleg inkább a gyakorlati tapasztalatok átadását jelenti. A beszerzés katonai vonatkozású további kutatása azonban nélkülözhetetlen az erre vonatkozó alapfogalmak, definíciók nélkül.

A cikkben kísérletet teszek a honvédségi (katonai) beszerzésre vonatkozó ismeretanyag rendszerezésére, valamint ismertetem, csoportosítom a honvédség által alkalmazott beszerzési típusokat. Mindezek eredményeként megalkotom a katonai beszerzés definícióját.

A definíció bizonyítása érdekében feldolgozom a jelenleg hatályos honvédségi beszerzésekkel foglalkozó jogszabályokat, utasítások, szakcikkeket kiegészítve a gyakorlati tapasztalataimmal. Az írás első része a katonai beszerzés háttérét valamint a jogszabályi rendelkezések feldolgozását tartalmazza. A második részben a honvédségi beszerzéssel foglalkozó utasítások, intézkedéseket mutatom be, melynek eredményeként a definíció javaslatot teszek.

KATONAI BESZERZÉS HÁTTERE

A rendszerváltást követően mind a katonai logisztika rendszere, mind a közigazgatás, ezen belül a haderő beszerzés szabályozási rendszere, szervezeti struktúrája nagymértékben átalakult. Tendenciaként megfigyelhető a jogszabályi előírások szigorodása, ezzel párhuzamosan pedig a beszerzés centralizációja.

Az Európai Unió felvételi követelményrendszerében meghatározottak szerint hazánk már 1995-ben megalkotta első közbeszerzési törvényét⁴, amely a honvédségi beszerzésekre is kötelező érvényűvé vált. Azonban csak a közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvény 1999. évi módosítása tette lehetővé, hogy a Kormány rendeletben szabályozza a nemzetbiztonsági és

² Széchenyi István Egyetem- LOGISZTIKAI ÉS SZÁLLÍTMÁNYOZÁSI TANSZÉK :Beszerzési logisztika <http://www.sze.hu/~hirko/web/Log1%20%28Egyetem%29/Beszerz%E9si%20logisztika.pdf>

³ Szegedi Zoltán, Prezentszki József : Logisztika-menedzsment, Budapest: Kossuth,

⁴ A közbeszerzésekről szóló 1995 évi LXV törvény

⁵ A törvény megalkotását az is indokolta, hogy az Európai Közösséggel és a tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben 1991 december 16-án aláírt és az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Európai Megállapodás alapján fennálló jogharmonizációs kötelezettségünk többek között kiterjedt a közbeszerzésre is, továbbá hazánk már régebben tervezte a GATT kormányzati beszerzésekről szóló kódexének aláírását

titokvédelmi körbe tartozó eszközök, valamint a haditechnikai eszközök beszerzésének rendjét.⁶

Az 1999-es NATO csatlakozásunkat követően a szövetségi katonai műveletekben történő részvétel megkövetelte új típusú haditechnikai eszközök beszerzését, amelynek egy hányadát a NATO finanszírozta. Szintén szövetségi előírás volt a NATO finanszírozású beszerzési szabályozás átvétele, amely rendszer nagymértékben eltért a hazai beszerzési előírásoktól.

2004-től már az Európai Unió tagállamként a közbeszerzés közösségi előírásainak átvételére került sor, azonban a védelmi beszerzéseket közösségi szinten is speciálisan került szabályozásra. 2005-ben a közösségi szabályozással összhangban átalakításra került a közbeszerzési törvény, amely azóta számtalanszor módosításra került. 2011-ben megalkotott 2011. évi CVIII törvénnyel (a továbbiakban: Kbt.), a közbeszerzés átfogó reformja a védelmi beszerzéseket is mélyen érintette.

Beszerzés vonatkozásában nem kerülhetjük meg a költségvetés kérdését. A közbeszerzés épp a központi költségvetés ésszerű felhasználását hivatott szabályozni. Vannak olyan élethelyzetek, amelyek a közpénzek ésszerű felhasználását meghaladják, fontosabbak ennél (ilyen a védelmi, nemzetbiztonsági érdekek). Ilyen helyzetekben a közbeszerzési alapelvek (pl. nyilvánosság) nem érvényesülhetnek. A Magyar Honvédség azonban nem csak a központi költségvetésből gazdálkodik, hiszen a NATO által finanszírozott feladatokra kizárólag a NATO beszerzési előírások alkalmazhatók.

Az Európai Unió meghatározott esetekben a közösségi irányelvekkel összhangban szabad kezdet adott a kormányok részére, hogy önállóan alkossanak meg bizonyos beszerzési szabályokat. Napjainkra kialakult a központosított közbeszerzés, hadfelszerelés (védelmi)-, nemzetbiztonsági célú-, büntetés végrehajtási-, műveleti-, tartós külszolgálatot teljesítők ellátását célzó-, NATO biztonsági beruházási beszerzések⁷, amelyek szabályait törvények, kormányrendeletek és egyéb utasítások, intézkedések a közbeszerzés szabályaitól eltérően tartalmazzák.

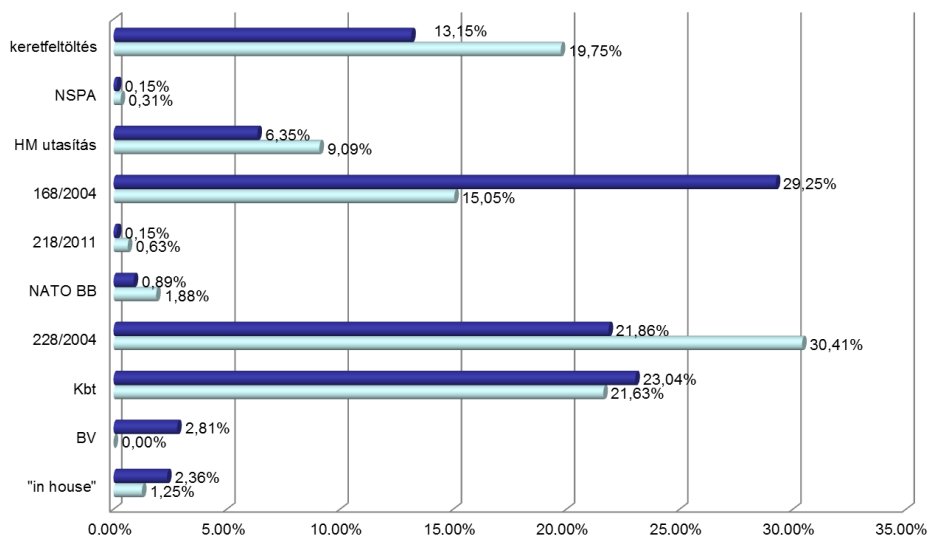
Sokakban joggal vetődhet fel a kérdés, hogy miért kell külön értelmezni, definiálni a katonai beszerzést. Amennyiben katonai beszerzésről beszélünk, akkor a katonai szervezetek beszerzését kellene vizsgálnunk. Azonban több mint 10-15 éve a katonai szervezetek csak korlátozottan rendelkeznek beszerzési jogkörrel. Helyettük a HM utasításban kijelölt központi beszerző szervezet jár el az alakulatok megbízásai alapján.

Hasonló a helyzet, amennyiben a katonai beszerzést leszűkítenénk a védelmi beszerzés fogalmára. Tény, hogy a védelmi beszerzés elsősorban a haderő sajátossága, azonban a közösségi irányelv és a hazai szabályozás is együtt kezeli a rendvédelmi, rendészeti beszerzésekkel. A védelmi irányelv katonai listája (ML) tartalmazza mindazon eszközöket és szolgáltatásokat, amit a védelmi beszerzés keretében beszerezhetőek. Annak ellenére, hogy hazai szabályozás kiegészítette a közösségi katonai listát (HUML később adod meg az értelmezést.), továbbra sem tartalmaz minden katonai igényt.

A katonai beszerzés és a közbeszerzés között egyenlőséget nem vonhatunk, hiszen a közbeszerzési eljárás nyilvános lefolytatása a nemzeti minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit sértené. Ezt a közösségi irányelvek is kiemelten kezelik, ezért mind a védelmi, mind a minősített beszerzésekre eltérő szabályokat alkottak.

⁶ Állami Számvevőszék 2004 novemberében készült 0451 sz. jelentése „a Magyar Honvédség közbeszerzési rendszere működésének ellenőrzéséről”

⁷ A felsorolás nem teljes, a cikk részletesen kitér az egyes beszerzési típusokra.

1. ábra. HM központi beszerző szervezete által lefolytatott beszerzési típusok aránya
 Forrás: Katonai Beszerzési Információs Rendszer (KBIR)

A honvédelmi tárca beszerzési statisztikái⁸ alapján megállapítható, hogy a közbeszerzési eljárások a katonai beszerzésnek csupán 20-25 %-át jelenti. Álláspontom szerint nem elegendő a katonai beszerzést folytató állomány részére a közbeszerzési referens képzés, mivel az kizárólag a közbeszerzési szabályokban való jártasságot segíti elő. A katonai beszerzésben annak eldöntése, hogy milyen jogszabály vagy utasítás alapján kell megindítani a beszerzést, nagyobb kihívást jelent, mint lefolytatni az eljárást.

A bevezetőben kifejtett háttér információkból kiindulva a számtalan szövetségi-, közösségi-, hazai beszerzés-közbeszerzés előírásokat célszerű megvizsgálni, rendszerezni.

KATONAI BESZERZÉS TÍPUSAI

Közbeszerzés:

A közbeszerzés egyszerű megfogalmazása szerint *a különféle szolgáltatások és fogyasztási cikkek költségvetési szervek által történő beszerzését jelenti.*⁹ Ezen beszerzések közös jellemzője, hogy a finanszírozás közpénzekből történik és sokszor igen jelentős értékűek a megrendelések.

A közbeszerzés törvényi definíciója¹⁰ szerint: *Közbeszerzési eljárást az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek visszerthes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni megadott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében.*

A definícióból kiindulva kizárólag a törvényben meghatározott Ajánlatkérők folytathatnak le közbeszerzési eljárást. Annak ellenére, hogy jogszabályi előírás alapján minden honvédelmi szervezet jogosult lenne Ajánlatkérőként közbeszerzési eljárást lefolytatni, a tárca beszerzésére vonatkozó HM utasításban meghatározottak szerint ez a lehetőség igen korlátozott.

Fontos szempont a közbeszerzési értékhatár. Közbeszerzési értékhatár a közbeszerzésre kötelezett szerveknek megmutatja, hogy kell a közbeszerzési eljárást lefolytatni, és ha igen, milyen eljárásrendbe tartozik az adott beszerzés. Az értékhatár függ a közbeszerzés tárgyától is, azaz attól, hogy mit akarunk beszerezni. Ez lehet árubeszerzés, szolgáltatás megrendelés, építési beruházás, építési koncesszió, vagy szolgáltatási koncesszió.

⁸ HM központi beszerző szervezete által 2004 óta alkalmazott Katonai Beszerzési Információs Rendszer adatai alapján.

⁹ Az ügyvéd szerepe a közbeszerzési eljárásban <http://www.bpugyvedikamara.hu/files/28/28147.doc>.

¹⁰ A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. tv. 5 §

Az egyes beszerzési tárgyakra vonatkozó uniós és nemzeti értékhatárokat a Közbeszerzési Hatóság a Közbeszerzési Értesítőben és a Közbeszerzési Hatóság honlapján minden év elején elnöki tájékoztatóban teszi közzé. Az elnöki tájékoztató tartalmazza az uniós értékhatároknak a forintban kifejezett értékét is.

A közösségi szabályozás alapján meghatározott értékhatárt (közösségi) elérő beszerzés esetén a hirdetmények az EU hivatalos honlapján jelennek meg. A közösségi értékhatárt el nem érő, de a nemzeti értékhatárt meghaladó beszerzések szabályozása nemzeti feladatkör.

Nemzeti szabályozás alapján egyes termékek és szolgáltatások beszerzésére speciális eljárásrend, valamint az eljárásba épített előzetes és utólagos engedélyeztetés¹¹, ellenőrzés került kialakításra.

A közbeszerzés rendszerét a közpénzek felhasználásának szabályozására alakították ki alapvetően a közigazgatási szervek részére kötelező jelleggel. A közigazgatási szervek túlnyomó többsége alaprendeltetésű feladatait normál időszakban hajtja végre, belföldön.

A Magyar Honvédség vonatkozásában azonban számolni kell a külföldön (Európai Unión kívül) normál békeidőszaktól eltérő helyzetekben történő részvételre. Annak ellenére, hogy mind NATO, ENSZ, EU műveletekben jelentős a civil szolgáltatók bevonása, ezekben az esetekben nem a közbeszerzési rendszerben történik kiválasztásuk.

A közbeszerzési törvény számos olyan kivételt sorol fel, amelyre vonatkozóan nem kell a törvény szerinti közbeszerzési eljárást lefolytatni, ezekre felhatalmazta a kormányt, hogy külön rendeletet alkosson. A honvédelmi tárca vonatkozásában a cikk megírásakor hatályos HM Utasítás¹² főszabályként a központi beszerző szervezetet jogosítja fel közbeszerzési eljárás lefolytatására.¹³

Mivel a HM központi beszerző szervezet által lefolytatott eljárások negyedét teszi ki a közbeszerzés, a honvédségi szervezetek részéről pedig – az eddigi statisztikák alapján – közbeszerzésről nem beszélhetünk, kijelenthető, hogy a katonai beszerzés nem a közbeszerzés része, hanem éppen fordítva. A katonai beszerzés része a közbeszerzés.

Gyakorlati tapasztalataim alapján a közbeszerzés (általánosan megfogalmazottak szerint: közigazgatási beszerzés) a honvédségen belül olyan általános, időszakosan visszatérő szolgáltatások-, árubeszerzések esetén kerülnek alkalmazásra (élelmezés, személyszállítás, stb.), amelyekre nem vonatkoznak speciális előírások.

A (köz)beszerzés

A közbeszerzés és a kormányrendelet által alkotott beszerzési jogszabályok eltérő eljárás módokat, sok esetben eltérő definíciókat is tartalmaznak. Vannak kormányrendeletek, amelyek háttérjogszabálya a Kbt., ezért visszahivatkozásokat találunk rá benne. Jellemzően azonban a kormányrendeletek a Kbt. kivételi köröket, azaz a közbeszerzés hatálya alá nem tartozó beszerzéseket szabályozza. Célszerűnek tartom a (köz)beszerzést megkülönböztetni a beszerzés általános definíciójától, tekintve, hogy itt jogszabály határozza meg az eljárás módot. Amennyiben szabályozni szeretnénk egy adott szervezet beszerzési tevékenységét, mindenképpen különbséget kell tenni a két szabályzó között. A honvédség által alkalmazott definíciók alapján¹⁴:

közbeszerzés: a Kbt. hatálya alá tartozó beszerzés;

¹¹ A közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 46/2011. (III. 25.) Korm. rendelet

¹² A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012 (VII. 19.) HM Utasítás

¹³ Kivételt képez a hazai nyelvképzés szolgáltatás, a nem haditechnikai besorolású gépjárműjavítás szolgáltatás és a kapcsolódó alkatrészek, valamint a honvéd tisztjelöltek "B" kategóriás, valamint a honvéd altiszt-jelöltek "B" és "C" kategóriás vezetői engedélyének megszerzését szolgáló tanfolyam tárgyú közbeszerzések közösségi közbeszerzési értékhatárig, valamint az MH BHD és MH EK közbeszerzési eljárásai.

¹⁴ A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012 HM Utasítás

(köz)beszerzés: a Kbt. felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletekben meghatározott eltérő szabályok alapján végrehajtott beszerzés, valamint a közbeszerzés.

Összefoglaló néven a (köz)beszerzés: jogszabály¹⁵ által szabályozott beszerzés, amelynek típusai:

a.) a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet

A védelmi piacok a termékek és szolgáltatások széles skáláját ölelik fel, a nem hadi célokat szolgáló anyagoktól (irodacikkek, élelmezés) kezdve a fegyverrendszerekig és a különösen érzékeny természetű felszerelésekig (titkosító berendezések, illetve nukleáris, biológiai és vegyi felszerelések). A fegyverrendszerek gyakran olyan összetett rendszerek, melyek kifinomult technológiákat alkalmaznak, fejlesztésük többnyire hosszú időt vesznek igénybe, életciklusuk rendszerint igen hosszú, előállításuk pedig gyakran magas, vissza nem térülő költséggel jár.

A védelmi piacot alapvetően az különbözteti meg más piacoktól, hogy vevői oldalon szinte kivétel nélkül állami szervek állnak, a védelmi piacon kínált termékek és szolgáltatások pedig szigorú szabályozás alá esnek. Éppen ezért a piaci szereplők száma is korlátozott. Amikor 2004-ben Magyarország átültette a védelmi irányelvet¹⁶ a hazai jogrendbe, a védelmi piacát is megnyitotta az Európai Unió többi tagállama előtt.

A védelmi beszerzések lefolytatásának alapját az Európai Unió direktívája (irányelve) határozza meg, amely a honvédelmi és biztonsági beszerzést együttesen szabályozza. A hazai jogalkotó az irányelv hatálya alá tartozó védelmi és nemzetbiztonsági célú beszerzéseket két különálló jogszabályban szabályozta, tekintettel arra, hogy a védelmi beszerzési kormányrendeletet a Honvédelmi Miniszter¹⁷, a minősített beszerzési kormányrendeletet a Belügyminiszter¹⁸ készítette elő.

A 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet hatálya értékhatárra tekintet nélkül kiterjed valamennyi, a tárgyi hatálya alá tartozó védelmi beszerzésre. A védelmi beszerzések területén nincsen értékhatár alatti beszerzés, aminek egyik oka a védelmi piacon kínált termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó szigorú szabályozás.

A védelmi beszerzés másik sajátossága, hogy nem szabályozza külön a nemzeti és külön az uniós eljárást. *Ezáltal a kis értékű katonai célú építési beruházás, vagy egy több milliárd forint értékű, összetett haditechnikai rendszer beszerzésére is ugyanolyan eljárás keretében kerül sor. Ez a megoldás a kisebb értékű beszerzések esetében felesleges – a beszerzés értékével arányban nem álló – adminisztrációs terheket ró az ajánlattevőkre.*¹⁹

¹⁵ Alaptörvény T) cikk 2) bekezdése szerint: „Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”

¹⁶ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/81/EK IRÁNYELVE: a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaitélt szerződések odaitélési eljárásainak összehangolásáról

¹⁷ A 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló rendelettervezet <http://www.kormany.hu/download/1/79/60000/Rendelettervezet.pdf>

¹⁸ a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló rendelettervezet <http://www.kormany.hu/download/7/90/50000/TERVEZET.pdf>

¹⁹ Összefoglaló a „Hatásvizsgálatok és a kormányzati stratégiai irányítás rendszere egyes ágazati dokumentumainak elkészítése, valamint alkalmazási gyakorlatának támogatása a Honvédelmi Minisztériumban” című (ÁROP -1.1.19-2012-2012-0001 kódjelű) projekthez

A védelmi irányelv alkalmazása mindig is komoly nehézségekkel járt, mivel az alapvető biztonsági érdek fogalma meglehetősen homályos. Az irányelv alapján a Tanács 1958-ban elfogadott egy listát (ML- Military List), mely feltünteti azokat a fegyvereket, lőszereket és hadianyagokat, amelyekre a szabályozás kiterjed. Ugyanakkor azonban ez a lista meglehetősen általános jellegű, ezért nem mindig egyértelmű, hogy az egyes védelmi szerződésekre mely szabályok vonatkoznak.²⁰

A tagállamok olyan felszereléseket is beszerznek, amelyek rendelkeznek ugyan a védelmi termékek sajátos jellemzőivel, mégsem nélkülözhetetlenek (feltétlenül) az adott ország biztonsági érdekei szempontjából. Magyarország is kiegészítette további termékekkel és szolgáltatásokkal (HUML- Hungarian Military List)²¹ az irányelvben szereplő listát.

A haderő beszerzéseire vonatkozó HM Utasítás szerint a haditechnikai eszközök és szolgáltatások (beleértve az infrastrukturális beruházást) fegyverek, lőszeres és hadianyagok, valamint az alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzések terén a honvédségnél kizárólag a központi beszerző szervezet járhat el, tekintettel arra, hogy ezekre közösségi, speciális szabályok vonatkoznak.

A védelmi beszerzésekre vonatkozóan - a Kbt. szabályaival összhangban - közösségi és nemzeti beszerzési eljárásrend folytatható. Az árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló beszerzések esetén a 400.000 EUR értéket elérő, vagy azt meghaladó értékű beszerzések, építési beruházásra irányuló beszerzés esetén az 5.000.000 EUR értéket elérő, vagy azt meghaladó értékű beszerzések esetén a hirdetményeket (felhívást) az Európai Unió Kiadóhivatalának kell megküldeni megjelentesre. Sajátossága a védelmi beszerzésnek, hogy nyílt eljárás kizárt, továbbá különleges eljárás mód lehetséges.

A védelmi beszerzés tehát a közbeszerzés egyik kivételi köre, melynek lefolytatásának rendjét és körét külön jogszabály határozza meg. A védelmi beszerzés azonban nem minden termékre és szolgáltatásra alkalmazható, amely a honvédség működése szempontjából releváns.

b.) A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló *218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet*

A biztonsági beszerzések lefolytatásának alapját (a korábban említett védelmi beszerzésekkel összhangban) az Európai Unió direktívája (irányelve) határozza meg, amely a honvédelmi és biztonsági beszerzést együttesen szabályozza.

A védelmi irányelv alapján *„A védelem és biztonság területén egyes szerződések olyannyira érzékenyek, hogy - speciális jellege ellenére-nem volna helyénvaló ezen irányelv alkalmazása. Ez vonatkozik a hírszerző szolgálatok beszerzéseire és a hírszerző tevékenység valamennyi típusával összefüggő beszerzésekre, ideértve a - tagállamok fogalom - meghatározásának megfelelően - a kémelhárítási tevékenységet is. Ez vonatkozik továbbá olyan különösen érzékeny beszerzésekre is, amelyek rendkívül magas minősítési szintet követelnek meg, mint például a határvédelemmel, a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel összefüggő, a rejtjeltevékenységre vonatkozó, vagy a rendőrség vagy más biztonsági szervek által végrehajtott leplezett tevékenységekre vagy más hasonlóan érzékeny tevékenységekre vonatkozó beszerzések.”*²²

²⁰ Az Európai Közösségek Bizottságának közleménye: a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a honvédelem közbeszerzéséről szóló zöld könyv által elindított konzultáció eredményéről és a Bizottság jövőbeli kezdeményezéseiről (Brüsszel, 2005. december 6)

²¹ a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet XXIII-XXV fejezet

²² 2009/81/EK irányelv (27) bekezdés

Eljárás megindítása előtt legfontosabb kérdés, hogy az adott beszerzés a Kbt. vagy a minősített beszerzési rendelet hatálya alá tartozik, azaz hogy a beszerzés tárgya tartalmaz -e minősített adatot²³, vagy az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekét érinti –e.

A Kbt. alapján²⁴ az ország alapvető biztonsági érdekével kapcsolatos beszerzés fogalma:

„olyan beszerzés, amelynek tárgya közvetlenül kapcsolódik az ország lakosságának fizikai, környezeti, egészségügyi, gazdasági, honvédelmi biztonságát befolyásolni képes építési beruházáshoz, árubeszerzéshez, valamint szolgáltatás megrendeléséhez, ideértve a védekezési készülség esetén a vízkár közvetlen elhárítása érdekében szükséges beszerzéseket is.”

A minősített beszerzési rendelet az irányelvvel összhangban kétfajta eljárásrendet különböztet meg, a közösségi beszerzéseket és nemzeti beszerzéseket.

Közösségi beszerzést kell lefolytatni, ha:

- eléri az irányelv által meghatározott értékhatárt (árubeszerzés/szolgáltatás esetén: 387.000 €; építési beruházás esetén: 4.845.000 €) és
- beszerzés tárgya alapján érzékeny beszerzésnek minősül.
- Nemzeti beszerzést kell lefolytatni, ha
- minősített adatot, alapvető biztonsági érdeket vagy nemzetbiztonsági érdeket érint a beszerzés tárgya és a Kbt. szerinti nemzeti értékhatárt eléri,
- minden olyan esetben amikor nem az érzékeny közösségi beszerzési eljárásrendet kell alkalmazni.

A védelmi irányelv alapján nem tartozik a közösségi beszerzések hatálya alá a különösen érzékeny beszerzések, a hírszerző és elhárító tevékenységgel összefüggő beszerzések.

Kizárólag a nemzeti eljárásrendet kell alkalmazni a különösen érzékeny beszerzésekre²⁵:

a határvédelemmel kapcsolatos, a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel összefüggő, a rejtjeltevékenységre vonatkozó, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vagy rendvédelmi szervek által végzett titkos információgyűjtő, illetve titkos adatszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő beszerzések.

A biztonsági beszerzési eljárások nem tartoznak a közbeszerzés és a Kbt. hatálya alá, annak kivételi körét képezik. Azonban a minősített beszerzési rendelet számos helyen hivatkozik a Kbt. szabályaira. Alapelvként a törvényben foglalt szabályokat rendeli alkalmazni, de ezen túlmenően megadja az eltérő szabályokat is.

Védelmi beszerzéssel ellentétben a biztonsági beszerzések vonatkozásában kötelező a közbeszerzések terén fennálló – Nemzeti Fejlesztési Miniszter - előzetes és utólagos engedélyeztetése.

d.) A központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm.rendelet

A közigazgatási szerveknek a saját közbeszerzéseit – meghatározott termékkörökre vonatkozóan (általános célú felhasználású termékek/szolgáltatások) - központosított közbeszerzési eljárás keretében kötelező lefolytatniuk annak érdekében, hogy az állami ráfordítások csökkenjenek, a költségvetési előirányzatok tervszerűen legyenek felhasználva, továbbá az eljárások lebonyolításához szükséges megfelelő szakértelem biztosítva legyen és végül az általánosan használt, azonos használati célú, jól tipizálható termékek koncentrált beszerzése megvalósuljon. Ezeknek a céloknak ismeretében és elérése érdekében a mindenkori Kormány kialakította az általa irányított szervezetek beszerzései között általánosan vagy időszakosan visszatérő módon szereplő azonos termékek és szolgáltatások előre meghatározott szabályok szerint történő beszerzéseinek rendszerét, a központi közbeszerzést.

²³ A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény szerint

²⁴ Kbt. 4. § 3. pont

²⁵ A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet 2. § 17. pont

Az állami normatíva alapján évente felülvizsgálva meghatározzák azoknak a termékköröket, illetve azok műszaki paramétereit, amelyek a központosított közbeszerzés hatálya alá tartoznak. Az úgynevezett központosított közbeszerzés lényege, hogy meghatározott ajánlatkérők²⁶ egy központi szervezeten keresztül, a központi szervezet (jelenleg Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság) által lebonyolított közbeszerzési eljárásban központosítottan szereznek be bizonyos termékeket és szolgáltatásokat, pontosabban az eljárás eredményeként megkötendő keretszerződés vagy keretmegállapodás alapján valósítják meg egyedi beszerzéseiket. A lebonyolító szerv tehát gyakorlatilag több intézmény közbeszerzéseit fogja össze és bonyolítja le, mégpedig oly módon, hogy eközben bizonyos, külön jogszabályban meghatározott szolgáltatásokat nyújt az eljárásban részt vevők számára.

A központosított közbeszerzések vonatkozásában is kötelező a közbeszerzések terén fennálló – Nemzeti Fejlesztési Miniszter - előzetes és utólagos engedélyeztetése. A tárcaszintű beszerzések szabályozásáról szóló HM Utasítás²⁷ főszabályként a HM központi beszerző szervezetét jogosítja fel központosított közbeszerzési eljárás lefolytatására.

Kivételes esetben, amennyiben a KEF nem rendelkezik sem keretmegállapodással, sem keretszerződéssel, akkor az intézmény jogosult saját hatáskörben is eljárni a Kbt. szabályaival összhangban. Gyakorlatban ez sokszor okoz gondot, hiszen egy közbeszerzési eljárás lefolytatásának ideje több hónapot is igénybe vehet, ezalatt pedig a KEF szintén köthet keretszerződést, keretmegállapodást ugyanazon termékre (vagy szolgáltatásra). Ekkor az intézmény kénytelen visszavonni az eljárást.

Az engedélyezési folyamat időtartama alatt is előfordult, hogy KEF által kötött keretszerződés, vagy keretmegállapodás hatályát veszti (pl.költségkeret felső határát elérte). Ekkor az intézménynek – már így is jelentős határidő csúszással – közbeszerzési eljárást lefolytatni. HM tárca vonatkozásában a Kbt. részekre bontási tilalma miatt alapvetően közösségi eljárásrend kerül lefolytatásra

„Részekre bontás alatt azt kell érteni, amikor az ajánlatkérő egy közbeszerzést több szerződéssel valósít meg úgy, hogy azok értékét külön-külön veszi figyelembe a becsült érték megállapításakor és ezáltal nem alkalmazza a Kbt.-t, vagy nem a magasabb érték szerint alkalmazandó eljárási szabályok szerint folytatja le az egyes közbeszerzési eljárásokat.”²⁸

c.) A fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézmények részére történő gyógyszer-, orvostechnikai eszköz és fertőtlenítőszer beszerzések országos központosított rendszeréről szóló 46/2012. (III. 28.) Korm. rendelet

2004 óta az egészségügyi termékek egy részére vonatkozóan kizárólag a központosított közbeszerzés keretében van lehetőség megrendelésre, szerződéskötésre. A Központi Szolgáltató Főigazgatóság²⁹ a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter irányítása alatt keretszerződéseket, később keretmegállapodásokat kötött. Ezáltal az egészségügyi intézmények részére a termékek típusa, ára, valamint a szerződő partnerek központilag meghatározásra kerültek. A beszerzéseket a 168/2004. (V. 25.) Korm.rendelet alapján kellett lefolytatni.

2005-ben kiadott HM utasítás³⁰ alapján az MH Egészségügyi Központ jogelőd intézményei (Honvédkórház – Állami Egészségügyi Központ (Honvéd, Rendészeti- és Vasútegészségügyi Központ); MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ) önállóan nem voltak

²⁶ Lsd: kormányrendelet személyi hatálya

²⁷ A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012 (VII. 19.) HM Utasítás

²⁸ A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a részekre bontás tilalma alkalmazásához (KÉ 2013. évi 141. szám; 2013. november 29.)

²⁹ A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság jogelőd szervezete

³⁰ A Magyar Honvédség, valamint a honvédelmi miniszter közvetlen irányítása és felügyelete alá tartozó szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló 102/2005. (HK 22.) HM utasítás;

jogosultak központosított közbeszerzés keretében egészségügyi termékeket beszerezni (megrendelni), kizárólag megbízás alapján a HM központi beszerző szervezet.

2011-ben a 168/2004 Korm. rendelet központosított közbeszerzési listájából (állami normatíva) kikerültek az egészségügyi termékek. Ezen egészségügyi termékek kiegészülve a gyógyszerekkel és egyéb gyógyszerészeti eszközökkel, egy másik kormányrendelet³¹ hatálya alá kerültek. A korábbi gyakorlattal ellentétben 2011 májusától a magyar kórházak nem egyénileg, hanem egy kormányzati felügyelet álló (Nemzeti Erőforrás Minisztérium egészségügyi háttérintézménye) szervezeten, a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet (GYEMSZI)³² keresztül szerezhetnek be gyógyszert és gyógyszerészeti eszközöket.

A Korm. rendelet értelmében a fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézmények részére történő gyógyszer-, orvostechikai eszköz és fertőtlenítőszer ellátása kizárólag az országos központosított rendszeren keresztül történik.

A gyógyszerek, orvostechikai eszközök beszerzését - az OEP beszerzésein kívül - a GYEMSZI hajtja végre, amelyekre ezen szervezet keretmegállapodásokat, keretszerződéseket köt. A kórházak a GYEMSZI eljárásainak második részeként rendelhetik meg a termékeket.

Amennyiben a GYEMSZI keretmegállapodást köt, az intézmény az NFM előzetes és utólagos engedélyével rendelhet meg, indíthatja újra a versenyt.

A Kormányrendelet beszerzési szabályai vonatkoznak a Magyar Honvédség központi kórházára (MH Egészségügyi Központ) is, amelynek azonban alaprendeltetésű feladati közé tartozik a katona-egészségügyi képességek kialakítása és fenntartása; a Magyar Honvédség nemzetközi kötelezettségeiből adódó egészségügyi feladatok végzése; MH Közegészségügyi és Járványügyi Szolgálatának működtetése, a Magyar Honvédség egészségügyi tevékenységének felügyelete. Ez jelenti olyan egészségügyi anyagok és szolgáltatások beszerzését, amelyek a többi (civil) kórháznál nem jelennek meg. Ilyen többek között a missziós egészségügyi felszerelések, oltó és ellenanyagok (pld: atropin tartalmú önampulla), amelyek a védelmi beszerzés hatálya alá tartoznak.

A beszerzések eljárási rendjéről szóló HM Utasítás 2012 decemberi módosítása már lehetőséget biztosított az MH Egészségügyi Központ részére, hogy feladatkörébe tartozó kötelezettségek teljesítése érdekében önállóan folytasson le központosított közbeszerzési eljárásokat (KEF-en és GYEMSZI-n keresztül), valamint közbeszerzési eljárást folytasson le.

Nincs lehetősége azonban védelmi célú beszerzéseket, nemzetbiztonsági célú beszerzéseket lefolytatni. A honvédelmi tárca éves beszerzési tervében már előre tervezni kell, hogy az adott (tárgyévi vagy azt követő) egészségügyi igény a közbeszerzés, központosított hatálya alá tartozik, így az MH Egészségügyi Központ jár el ajánlatkérőként; vagy speciális beszerzések hatálya alatt a központi beszerző szervezet megbízása szükséges. (a megbízás elkészítésének, jóváhagyatásának, ellenjegyzésének folyamata több hónapot is igénybe vehet)

Az MH Honvédkórház jogállása kettős:

- azon ellátások tekintetében, amelyek finanszírozása nem az Alapból (OEP) történik, hanem a HM tárca finanszírozza, nem köteles alkalmazni a rendszert;
- amelynek finanszírozása az Egészségügyi Alapból (OEP) történik, köteles a GYEMSZI-n keresztül a megrendelést végrehajtani.

e.) A NATO Biztonsági Beruházási Program keretében megvalósuló beszerzésekre vonatkozó részletes szabályokról szóló 109/2012. (VI. 1.) Korm. rendelet

³¹ A fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézmények részére történő gyógyszer-, orvostechikai eszköz és fertőtlenítőszer beszerzések országos központosított rendszeréről szóló 46/2012. (III. 28.) Korm. rendelet

³² GYEMSZI-t a Semmelweis-terv hívta életre 2011. május 1-jével öt korábbi intézmény integrációjával (Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet (ESKI), az Országos Gyógyszerészeti Intézet (OGYI), az Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet (ETI) és az Országos Szakfelügyeleti Módszertani Központ (OSZMK), az Egészségügyi Minőségfejlesztési és Kórháztechnikai Intézet (EMKI)

A NATO, mint nemzetközi szervezet rendelkezik az általa finanszírozott beszerzésekre vonatkozó szabályokkal (AC-4/D/2261. számú dokumentum). A szabályok szerint, az abban foglalt beszerzési eljárástól csak kivételesen és a NATO hozzájárulásával lehet eltérni.

A NATO Biztonsági Beruházási Program (North Atlantic Treaty Organization Security Investment Program – a továbbiakban: NSIP) a NATO egyik kiemelt jelentőségű infrastrukturális beruházási programja, mely a NATO közös védelmi képesség biztosítása érdekében a szükséges beruházások megvalósítását a tagországok gazdálkodó szervezeteinek bevonásával teszi lehetővé. A beruházási feladatot kivitelező szállítót, nemzetközi pályázati eljárás során kiválasztják ki.

A NATO forrásokat biztosít és felügyeletet, ellenőrzést gyakorol a beszerzések felett, még akkor is, ha azok nemzeti eljárásban folynak. A felügyelet és ellenőrzés gyakorlása a közbeszerzési törvény szerint folyó közbeszerzési eljárásoknál nem biztosítható. Az EU közbeszerzési szabályok erre lehetőséget adnak. A közbeszerzési törvény és az EU közbeszerzési szabályai nem teszik lehetővé az ajánlattevői kör területi alapon történő megkülönböztetését, szemben a NATO beszerzési eljárásokra vonatkozó szabályaival, ahol csak a NATO tagországban bejegyzett gazdálkodó szervezetek vehetnek részt ajánlattevőként az eljárásban.

Hazánk NATO tagsága lehetőséget biztosít a magyar gazdálkodó szervezeteknek arra, hogy részt vegyenek az NSIP beruházásokban. A magyar gazdálkodó szervezetek szerződés teljesítési képességének megítélésére 2002-ben került létrehozásra a NATO Beszállítói rendszer. A rendszer egy állandó NATO beszállítói kör kialakítását és fenntartását tűzte célul, melyen belül a „NATO Beszállításra Alkalmas” címet nyert cégekre vonatkozóan Magyarország képes felelősen garanciát vállalni ezek szakmai, gazdasági, pénzügyi, és szükség esetén biztonsági megfelelőségéért.

A Kbt. kivételi körként határozza meg a nemzetközi szerződésekhez, megállapodásokhoz vagy szervezetekhez kapcsolódó beszerzési eljárásokat. E felhatalmazás alapján alkották meg a NATO Biztonsági Beruházási Program keretében megvalósuló beszerzésekre vonatkozó részletes Kormányrendeletet.

A korábban hatályos a NATO Biztonsági Beruházási Program keretében megvalósuló beszerzésekre vonatkozó részletes szabályokról szóló 40/2005. (III. 10.) Korm.rendelet a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény felhatalmazásán alapult, ezért 2012-ben újra szabályozásra kerültek a NATO beszerzési szabályok, amelyek már figyelembe vették az új közbeszerzési törvény szabályait, szellemiségét.

Az NSIP esetében közbeszerzésről nem beszélhetünk, sőt még csak nem is az Európai Unió által szabályozott beszerzésről. Olyan esetekben, amikor az adott feladat költségvetésének egy részét a NATO, másik részét a hazai központi költségvetés finanszírozza, két külön beszerzési eljárást kell lefolytatni, eltérő jogszabályi alapon – eltérő eljárásrendben, eltérő időszükségletekkel.

f.) a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló *44/2011 Korm. rendelet*

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló³³ törvényben foglaltak alapján a büntetés-végrehajtási szervezetet (BV) – a központi államigazgatási szervek, a rendvédelmi szervek, az egészségügy területén működő országos intézetek, szociális intézmények mellett - a Magyar Honvédség részére is ellátási kötelezettség terheli. Ez a kötelezettség a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körére terjed ki³⁴, ami

³³ a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 9/A. § (3) bekezdés

³⁴ A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező

folyamatosan változik. (Munka, védőruha és egyenruházati termékek, egyenruházati lábbelik, egyenruházati kiegészítők, háztartási, egészségügyi papírtermékek, irodabútor, stb.)

A BV ellátás kizárólag a BV Központi Ellátó Szerve (a továbbiakban: BV KESZ) útján valósulhat meg, az igények bejelentésével. Az ellátási kötelezettség a nettó 100.000 forintot elérő vagy meghaladó igényekre terjed ki.

A honvédség speciális (NATO, ENSZ missziók) igényei azonban olyan minőségi követelményeket határoznak meg, amelyek szélsőséges időjárási körülmények között is képesek a személy védelmére. Ezzel összefüggésben a BV rendelet is kiemeli, hogy *az igényelt termékek és szolgáltatások kapcsán vizsgálni kell, hogy annak előállítása a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében történő előállítás keretei között biztosítható minőségi és mennyiségi korlátok mellett megvalósítható-e.*

További támpontot jelent, hogy a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló törvény alapján *a BV-t nem terheli az ellátási kötelezettség a Magyar Honvédség tekintetében, ha a honvédelemért felelős miniszter rendelkezése alapján a Magyar Honvédség egyéb beszerzési eljárást folytat le.*

A jogszabályi előírás alapján a BV KESZ uniós értékhatárt elérő, vagy meghaladó ellátási igények esetén ajánlatot tesz az Igénybejelentő HM szerv részére. Amennyiben az Igénybejelentő elfogadja az ajánlatot, a Felek ellátási megállapodást kötnek.

Az ellátási megállapodás alapján a tárcák között a fedezet átcsoportosítása szükséges az államkincstáron keresztül, amely minimális időtartama 30 nap. Az átcsoportosítást követően a BV KESZ közbeszerzési eljárást folytat le az NFM engedélyeztetést követően (amely további minimum 85 napot jelent), amelyben a HM és MH tárca együttműködése elengedhetetlen (műszaki dokumentáció, szakértői bizottság, bíráló bizottság). Az eljárás eredményeként a KESZ köti meg a szerződést, az MH természetbeni ellátásként kapja meg a szolgáltatást.

Megállapítható, hogy a közösségi értékhatár felett az eljárási határidő hosszadalmasabb, a honvédségi beszerzés általi időszükséglet másfél-kétszerese, nem biztosított a BV KESZ által megkötött szerződés alapján a minőségi kifogás, szerződésmódosítás

A közösségi értékhatár alatt az Igénybejelentő részére a BV KESZ ajánlatot tesz, valamint kijelöli azt a szervezetet, amellyel szerződés köthető. Nem szükséges közbeszerzési eljárás lefolytatása és költségvetési fedezet átcsoportosítása.

Összességében tehát olyan termékekre, amelyek egyébként a közbeszerzés, vagy a védelmi beszerzés szabályai érvényesülnének, a honvédség köteles lenne a BV-től megrendelni, ha a honvédelmi miniszter másként nem rendelkezik. Közösségi értékhatár felett az eljárás hosszadalmas, közösségi értékhatár alatt pedig felelősen kell megállapítani, hogy az igényelt termék vagy szolgáltatás a közbeszerzés, a központosított közbeszerzés, vagy a védelmi beszerzés hatálya alá tartozik –e. A katonai szervezetek részére nagyobb körültekintést igényel a saját hatáskörű beszerzés, mivel a BV ellátás 100.000 Ft-tól került meghatározásra.

A tárca beszerzési eljárási rendjéről szóló HM utasítás (honvédelmi miniszter rendelkezése) feloldotta a problémát: a közösségi értékhatár felett a HM tárca központi beszerző szervezete folytat le Kbt. szerinti nyílt eljárást, amelyre a BV intézmények is jelentkezhetnek. Ezáltal biztosításra kerülne a HM tárca költségtakarékossági, gazdasági, célszerűségi elvárásai.

A közbeszerzési értékhatár feletti, de a közösségi értékhatár alatti esetekben a HM tárca központi beszerző szervezete végzi el a szükséges pontosításokat, egyeztetéseket, amely végén javaslatot tesz a BV szerződés megkötésére, vagy (köz)beszerzési eljárás lefolytatására.

Közbeszerzési értékhatár alatt, de 100.000 Ft felett az alakulat parancsnokának jogkörébe tartozik a döntés, hogy kíván –e BV szervezettel megállapodást kötni az ellátás biztosítása érdekében.

foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 41/2011. (XI. 25.) BM rendelet 1. sz. melléklet

g.) uniós támogatásból megvalósuló (köz)beszerzési eljárások

Az Európai Unió források felhasználására speciális közösségi és hazai szabályok vonatkoznak, amelyek többletkötelezettségeket rónak a kedvezményezettekre, ajánlatkérőkre, illetve többletjogokat adnak a forrásfelhasználást felügyelő szervezeteknek (irányító hatóság, közreműködő szervezetek).

Az uniós támogatásból történő beszerzési eljárás alapelvekben nem különbözik a korábban említett jogszabály által szabályozott beszerzésektől. Azaz a támogatást elnyert szervezet az adott jogszabályi rendelkezésnek megfelelően köteles közbeszerzési eljárást lefolytatni.

A speciális szabályokat külön rendelet, jelenleg a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet tartalmazza.

A Korm. rendelet alapján a benyújtott uniós pályázatnak (támogatási kérelemnek) már tartalmaznia kell a költségvetésből nyújtott támogatásból megvalósítani tervezett tevékenységek, feladatok, beszerzések részletes ismertetését. *A közbeszerzési eljárások lefolytatásáért és Kbt. szerinti dokumentálásáért - a központosított közbeszerzés kivételével - a támogatást igénylő, illetve a kedvezményezett felelős. Ha a támogatást igénylő, illetve a kedvezményezett az ezen alcímben foglalt kötelezettségeit nem, vagy nem megfelelően teljesíti, és a felelőssége szabálytalansági eljárás keretében megállapításra kerül, a támogatási szerződés szerinti támogatás egy része vagy egésze visszavonható.*³⁵

A honvédelmi szervezetek beszerzési eljárási rendjéről szóló HM Utasítás alapján azonban a HM központi beszerző szervezete jogosult közbeszerzési eljárás lefolytatására (így az uniós támogatásból megvalósuló eljárásokban is)

Uniós forrásból megvalósuló beszerzési eljárás előzetes és utólagos engedélyeztetése eltér a korábbi beszerzési típusoktól, azok többnyire a Közreműködő Szervezet³⁶ felé elektronikus formában történnek.

ÖSSZEGZÉS

A cikk első részében bizonyításra került, hogy a közbeszerzés a katonai beszerzés szűkebb része, továbbá az, hogy célszerű a (köz)beszerzés kifejezés alkalmazása a jogszabály által szabályozott beszerzésekre vonatkozóan. A katonai beszerzés olyan speciális terület, amely a beszerzési típusokat a legszélesebb körben alkalmazza, amely egy része a közigazgatásban is alkalmazott módszerek, másik része pedig a nemzetközi szabály, nemzetközi szerződés, nemzetközi megállapodás, kormányzati elgondolás alapján kimondottan a honvédség fenntartásával függ össze.

A cikk második részében már olyan különleges beszerzési előírások bemutatását végzem el, amelyek kimondottan honvédségi specialitások, mint a műveleti-, tartós külszolgálatot teljesítők ellátását célzó-, külföldi szervezetek által felajánlott haditechnikai eszközök-, NATO fenntartási Ügynökség bevonásával történő-, honvédségi közfoglalkoztatási programmal összefüggő-, „in house” beszerzések, valamint a honvédségnél meghatározott un. „kézi beszerzés”.

³⁵ A 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 37. §

³⁶ Az 1083/2006/EK tanácsi rendelet 2. cikk 6. pontja szerinti szervezet

Felhasznált irodalom

- [1] Széchenyi István Egyetem- LOGISZTIKAI ÉS SZÁLLÍTMÁNYOZÁSI TANSZÉK :Beszerzési logisztika
<http://www.sze.hu/~hirko/web/Log1%20%28Egyetem%29/Beszerz%E9si%20logisztika.pdf> (letöltés ideje: 2014. január 10.)
- [2] Szegedi Zoltán - Prezenszki József: Logisztika-menedzsment Kossuth Kiadó, Budapest, 2008. ISBN: 9789630959124,
- [3] Állami Számvevőszék 2004 novemberében készült 0451 sz. jelentése „a Magyar Honvédség közbeszerzési rendszere működésének ellenőrzéséről Forrás:
<http://www.asz.hu/jelentes/0451/jelentes-a-magyar-honvedseg-kozbeszerzesi-rendszere-mukodesenek-ellenorzeserol/0451j000.pdf> (letöltés ideje: 2014. január 10.)
- [4] Az ügyvéd szerepe a közbeszerzési eljárásban
<http://www.bpugyvedikamara.hu/files/28/28147.doc> (letöltés ideje: 2014. január 10.)
- [5] A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a részekre bontás tilalma alkalmazásához (Közbeszerzési Értesítő 2013. évi 141. szám; 2013. november 29.)
- [6] Összefoglaló a „Hatásvizsgálatok és a kormányzati stratégiai irányítás rendszere egyes ágazati dokumentumainak elkészítése, valamint alkalmazási gyakorlatának támogatása a Honvédelmi Minisztériumban” című (ÁROP -1.1.19-2012-2012-0001 kódjelű) projekthez (2013) Forrás:
http://magyaryprogram.kormany.hu/download/6/62/90000/AROP_osszefoglalo.pdf (letöltés ideje: 2014. január 10.)
- [7] dr.Liszikai Rita: A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól. JEGYZET (Belügyminisztérium)
<http://bmprojektek.kormany.hu/download/a/90/80000/Jegyzet%20Min%C5%91s%C3%ADtett%20beszerz%C3%A9st%20alkalmaz%C3%B3k%20r%C3%A9sz%C3%A9re.pdf> (letöltés ideje: 2014. január 10.)
- [8] Derzsényi Attila: Honvédelmi célú beszerzésről közérthetően (Katonai Logisztika Online 2011. év 1. szám) pp. 95-109. Forrás:
<https://www.parbeszed.hm.gov.hu/sites/kulso/Documents/katonaisajto/katonailogisztika/2011/1/Derzs%C3%A9nyi.pdf> (letöltés ideje: 2012. 10. 31.)
- [9] Derzsényi Attila: Honvédelmi tárca központosított közbeszerzése, Diplomamunka (Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Budapest 2010) pp. 1-80
- [10] Az Európai Közösségek Bizottságának közleménye: a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a honvédelem közbeszerzéséről szóló zöld könyv által elindított konzultáció eredményéről és a Bizottság jövőbeli kezdeményezéseiről (Brüsszel, 2005. december 6) Forrás:
http://www.kozbeszerzes.hu/static/uploaded/document/Kozlemeny_Vedelmi_HU.pdf (letöltés ideje: 2014. január 10.)

Hivatkozott jogszabályok jegyzéke:

- [1] Alaptörvény

- [2] A honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról szóló az Európai Tanács és Parlament 2009/81/EK irányelve (eur-lex.europa)
- [3] Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet (eur-lex.europa)
- [4] A közbeszerzésekről szóló 1995 évi LXV törvény (Complex jogtár)
- [5] A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. tv. (Complex jogtár)
- [6] A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Complex jogtár)
- [7] a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (Complex jogtár)
- [8] A 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet (Complex jogtár)
- [9] A közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 46/2011. (III. 25.) Korm. rendelet (Complex jogtár)
- [10] A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet (Complex jogtár)
- [11] A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet (Complex jogtár)
- [12] A központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet (Complex jogtár)
- [13] A NATO Biztonsági Beruházási Program keretében megvalósuló beszerzésekre vonatkozó részletes szabályokról szóló 109/2012. (VI. 1.) Korm. rendelet (Complex jogtár)
- [14] A fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézmények részére történő gyógyszer-, orvostechnikai eszköz és fertőtlenítőszer beszerzések országos központosított rendszeréről szóló 46/2012. (III. 28.) Korm. rendelet (Complex jogtár)
- [15] A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 41/2011. (XI. 25.) BM rendelet (Complex jogtár)
- [16] A Magyar Honvédség, valamint a honvédelmi miniszter közvetlen irányítása és felügyelete alá tartozó szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló 102/2005. (HK 22.) HM utasítás; (Complex jogtár)
- [17] A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012 (VII. 19.) HM Utasítás (Complex jogtár)